

NORGES HØYESTERETT

Den 17. februar 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Noer og Høgetveit Berg i

HR-2025-284-U, (sak nr. 24-183423SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

A

B

(advokat Tom Alexander Bergmann
Hermansen)

mot

C

D

E

(advokat Lars Helge Neergård)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder spørsmål om styret og daglig leder i et aksjeselskap er erstatningsansvarlig for blant annet lønn og feriepenger til ansatte i medhold av aksjeloven § 17-1.
- (2) A og B er polske statsborgere. De kom til Kristiansund i juli 2021 for å jobbe i X AS.
- (3) X AS ble stiftet i 2018. Selskapet eies av Y AS, som igjen eies av D. D er daglig leder og styremedlem i selskapet. Ds datter E er styreleder. C, venn av D, er styremedlem.
- (4) A og B ble midlertidig ansatt i X AS 2. august 2021 og i fast stilling fra 1. januar 2022. De førte timer for det arbeidet de utførte og fikk utbetalt lønn i henhold til timelistene.
- (5) I slutten juli 2022 reiste A og B på ferie til Polen. De hadde inngått avtale med D om å frakte en maskin som tilhørte X AS til Polen for reparasjon og bringe den tilbake etter ferien.
- (6) I august og september 2022 utvekslet partene meldinger om dekning av påløpte kostnader ved transportoppdraget. I samme periode sendte B flere forespørsler til D om når de skulle komme tilbake på jobb. D informerte om at selskapet for tiden ikke hadde oppdrag, og at han derfor ikke hadde jobb til A og B. Det oppsto senere uenighet mellom partene om A og B i meldingene sa opp sine stillinger, eller om D brakte arbeidsforholdet til opphør med umiddelbar virkning.
- (7) Det er uomtvistet at A og B ikke har utført arbeid for X AS etter at de dro på ferie 31. juli 2022.

- (8) I september 2022 fremsatte A og B krav om feriepenger for 2021. Kravet ble ikke innfridd. I mars 2023 ble det inngitt krav om feriepenger for både 2021 og 2022. Kravet ble ikke innfridd, og selskapet ble begjært konkurs ved brev til Møre og Romsdal tingrett 4. april 2023. Det ble åpnet konkurs i X AS ved Møre og Romsdal tingretts kjennelse 9. mai 2023.
- (9) Ved stevning til Møre og Romsdal tingrett 14. august 2023 reiste A og B søksmål mot E, D og C med påstand om krav på erstatning for manglende betaling av lønn og feriepenger for 2021, 2022 og 2023.
- (10) Møre og Romsdal tingrett avsa 16. februar 2024 dom med slik domsslutning:
- "1. E, D og C betaler en for alle og alle for en til A kr 611 133 med tillegg av renter fra 1. juli 2023, innen to uker fra dommens forkynnelse.
 2. E, D og C betaler en for alle og alle for en til B kr 610 145 med tillegg av renter fra 1. juli 2023 innen to uker fra dommens forkynnelse.
 3. E, D og C betaler en for alle og alle for en A og Bs sakskostnader med kr 637 625,- innen to uker fra dommens forkynnelse."
- (11) E, D og C anket dommen til lagmannsretten.
- (12) Frostating lagmannsrett avsa 2. oktober 2024 dom med slik domsslutning:
- "1. E, D og C frifinnes.
 2. I sakskostnader for tingretten betaler A og B en for alle og alle for en til E og C til sammen 80 000 – åttitusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.
 3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A og B en for alle og alle for en til E og C til sammen 180 000 – hundreogåttitusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse."
- (13) A og B har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. I anken er det blant annet gjort gjeldende at styremedlemmene i X AS har opptrådt uaktsomt og at det foreligger ansvarsgrunnlag etter aksjeloven § 17-1.
- (14) C, D og E har inngitt tilsvaer. Det anføres at lagmannsretten korrekt har lagt til grunn at styrets medlemmer ikke har handlet uaktsomt, slik at det ikke er grunnlag for å tilkjenne erstatning i medhold av aksjeloven § 17-1.
- (15) Høyesteretts ankeutvalg bemerker:
- (16) Partene ble ved brev 6. februar 2025 orientert om at Høyesteretts ankeutvalg vurderte å oppheve lagmannsrettens dom på grunn av mangelfulle domsgrunner, jf. tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav c, jf. § 29-21 andre ledd bokstav c. Partene fikk anledning til å uttale seg, jf. tvisteloven § 30-3 tredje ledd, jf. § 9-6 første ledd.
- (17) Etter tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav c kan en dom oppheves dersom «det foreligger feil som ubetinget skal tillegges virkning, jf. § 29-21 annet ledd». Paragraf 29-21 andre ledd

bokstav c fastsetter at det ubetinget skal tillegges virkning at «det er mangler ved avgjørelsen som ikke kan rettes etter §§ 19-8 og 19-9, og som hindrer prøving av anken». Denne bestemmelsen omfatter blant annet mangler og uklarheter ved domsgrunnene, jf. HR-2022-314-U avsnitt 15.

- (18) Spørsmålet i saken er om daglig leder og styremedlemmene i selskapet X AS kan holdes personlig ansvarlig etter aksjeloven § 17-1 for manglende utbetaling av lønn, overtidsgodtgjørelse og feriepenges m.v. til de to tidligere ansatte A og B. Kravet omfatter også dekning av kostnader som de to har hatt til å kreve selskapet konkurs.
- (19) Noe av bakgrunnen for tvisten er at ledelsen i selskapet la til grunn at A og B sa opp sine stillinger da de sendte en tekstmelding til daglig leder den 30. september 2022. Både tingretten og lagmannsretten kom imidlertid til at dette var feil. De to mente ikke å si opp stillingene sine, og i den grad dette var uklart måtte det være opp til ledelsen å sørge for en avklaring. A og B var dermed formelt ansatt i selskapet til de ble sagt opp med umiddelbar virkning av bostyrer den 25. mai 2023.
- (20) Kravet fra A og B gjelder altså erstatning blant annet for manglende utbetaling av lønn, feriepenges og overtidsgodtgjøring i årene 2021-2023. Påstanden er at daglig leder og styremedlemmene ikke gjorde tilstrekkelig for å sikre selskapets økonomi og de ansattes krav. Det påberopte grunnlaget er aksjeloven § 17-1 første ledd, som slår fast at blant annet daglig leder og styremedlemmer kan bli ansvarlig for skade som de har voldt forsettlig eller uaktsomt.
- (21) Lagmannsretten tar korrekte rettslige utgangspunkter ved vurderingen av om det er grunnlag for ansvar for daglig leder og styremedlemmene. Lagmannsretten slår deretter fast at selskapet X AS de siste årene før konkurs hadde en anstrengt økonomi. I følge Møre og Romsdal tingretts kjennelse om konkursåpning 9. mai 2023 var egenkapitalen negativ i 2020 og 2021, på henholdsvis 1 342 000 kroner og 2 190 000 kroner. Lagmannsretten legger imidlertid vekt på at daglig leder og regnskapsfører hadde tro på at virksomheten ville ta seg opp igjen og at daglig leder selv etterga lån til selskapet. Ifølge lagmannsretten var det først etter at markedet falt sammen høsten 2022 at det oppsto en handleplikt.
- (22) Lagmannsrettens drøftelse av den økonomiske situasjonen og handleplikten er kort, og baserer seg i stor grad på hva daglig leder og regnskapsfører trodde om utsiktene for selskapet. Dette står i kontrast til tingrettens vurdering av selskapets økonomiske situasjon. Tingretten beskriver situasjonen i selskapet slik:
- "Årsregnskapet for 2021 viser at selskapet pr 31.12.21 hadde en negativ egenkapital med - 2 190 300. Pr 31.12.2022 var egenkapitalen redusert ytterligere til - 4 885 300. Selskapets arbeidskapital (omløpsmidler fratrukket kortsiktig gjeld) var også negativ. Pr 31.12.21 utgjorde arbeidskapitalen - 623 800 og - 1 045 300 pr 31.12.22. Retten legger til grunn at den manglende likviditeten skyldes styrets unnlattelse av å følge opp sine forpliktelser etter aksjeloven."
- (23) Når det gjelder daglig leder og styrets tiltak for å bedre situasjonen, slår lagmannsretten fast at styret i selskapet ikke fungerte. Det ble ikke holdt styremøter. De to styremedlemmene D og C hadde ikke sett selskapets regnskap. Det var ikke etablert rapporteringssystemer for å sikre at regnskap og opplysninger om driften kom til styrets kunnskap.

- (24) Det rettslige utgangspunktet for vurderingen av ansvarsgrunnlaget etter aksjeloven § 17-1 er aksjeloven § 3-4, som sier at selskapet til enhver tid skal ha en egenkapital og likviditet som er forsvarlig. Dersom selskapets egenkapital er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet, oppstår en handleplikt for styret etter aksjeloven § 3-5. Ved vurderingen av om denne handleplikten er brutt, kreves det at retten vurderer selskapets økonomiske situasjon og soliditet.
- (25) Lagmannsrettens begrunnelse viser imidlertid ikke at retten har foretatt noen egentlig vurdering av dette, ut over å vise til at daglig leder og regnskapsførers vurdering var at selskapet ikke var insolvent. Gitt at selskapet hadde to ansatte med krav på lønn, feriepenger etc., hadde imidlertid daglig leder og styret i utgangspunktet en klar plikt til å gjennomføre tiltak for å sikre at disse kravene ble dekket i henhold til loven. Ankeutvalget legger til at det ut fra lagmannsrettens dom – sett under ett – er uklart om retten mener at det var grunnlag for å tolke sms'en fra de polske arbeiderne som en oppsigelse eller ikke. Det var derfor nødvendig å avgjøre om daglig leder og styret hadde en handleplikt ut fra selskapets økonomiske stilling. Lagmannsrettens drøftelse på dette punktet er imidlertid såpass kort at det er vanskelig for ankeutvalget å vurdere om prøvingen etter aksjeloven § 17-1 og § 3-4 er riktig. Det samme gjelder vurderingen av styrets passivitet og manglende overvåkning av situasjonen. På denne bakgrunn har ankeutvalget kommet til at dommen må oppheves, jf. tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav c, jf. § 29-21 andre ledd bokstav c.
- (26) A og B har vunnet fram med anken og har krav på dekning av sakskostnadene etter tvisteloven § 20-2. Det er krevd dekning med 109 074 kroner i sakskostnader for ankeutvalget. Utvalget fastsetter nødvendige kostnader til 60 000 kroner, jf. tvisteloven § 20-5.

S L U T N I N G

1. Lagmannsrettens dom oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler E, D og C 60 000 – sekstitusen – kroner til A og B innen to uker fra forkynnelsen av denne dom.

Ragnhild Noer
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)